

Lezingen:*Lezing 1: Genesis 11:1-9*

Ooit werd er op de hele aarde één enkele taal gesproken. Toen de mensen in oostelijke richting trokken, kwamen ze in Sinear bij een vlakte, en daar vestigden ze zich. Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we van klei blokken vormen en die goed bakken in het vuur.' De kleine blokken gebruikten ze als stenen, en aardpek als specie. Ze zeiden: 'Laten we een stad bouwen met een toren die tot in de hemel reikt. Dat zal ons beroemd maken, en dan zullen we niet over de hele aarde verspreid raken.' Maar toen daalde de Heer af om te kijken naar de stad en de toren die de mensen aan het bouwen waren. Dit is één volk en ze spreken allemaal een en dezelfde taal, dacht de Heer, en wat ze nu doen is nog maar het begin. Alles wat ze verder nog van plan zijn, ligt nu binnen hun bereik. Laten wij naar hen toe gaan en spraakverwarring onder hen teweegbrengen, zodat ze elkaar niet meer verstaan. De Heer verspreidde hen van daar over de hele aarde, en de bouw van de stad werd gestaakt. Zo komt het dat die stad Babel heet, want daar bracht de Heer verwarring in de taal die op de hele aarde gesproken werd, en van daar verspreidde hij de mensen over de hele aarde.

Lezing 2: 1 Korintiërs 13:1-13

Al sprak ik de talen van alle mensen en die van de engelen – had ik de liefde niet, ik zou niet meer zijn dan een dreunende gong of een schelle cimbaal. Al had ik de gave om te profeteren en doorgrondde ik alle geheimen, al bezat ik alle kennis en had ik het geloof dat bergen kan verplaatsen – had ik de liefde niet, ik zou niets zijn. Al verkocht ik al mijn bezittingen omdat ik voedsel aan de armen wilde geven, al gaf ik mijn lichaam prijs en kon ik daar trots op zijn – had ik de liefde niet, het zou mij niet baten.

De liefde is geduldig en vol goedheid. De liefde kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Ze is niet grof en niet zelfzuchtig, ze laat zich niet boos maken en rekent het kwaad niet aan, ze verheugt zich niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraagt ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze.

De liefde zal nooit vergaan. Profetieën zullen verdwijnen, klanktaal zal verstommen, kennis verloren gaan – want ons kennen schiet te kort en ons profeteren is beperkt. Wanneer het volmaakte komt zal wat beperkt is verdwijnen. Toen ik nog een kind was sprak ik als een kind, dacht ik als een kind, redeneerde ik als een kind. Nu ik volwassen ben heb ik al het kinderlijke achter me gelaten. Nu kijken we nog in een wazige spiegel, maar straks staan we oog in oog. Nu is mijn kennis nog beperkt, maar straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben. Ons resten geloof, hoop en liefde, deze drie, maar de grootste daarvan is de liefde.

Overweging:

Welkom in deze viering van de Ekklesia met het thema toekomst-gemeenschap. De onderlinge verbinding in de samenleving verandert. In de laatste maanden door de sociale restricties, maar ook doordat we steeds meer in netwerken van lichte contacten verbonden zijn. Tegelijk is er een groot verlangen ergens bij te horen, en een sterk verlangen om van betekenis te zijn. Wat voor gemeenschappen zijn er mogelijk, waarin mensen zich van betekenis voelen? Ik wens ons een goede viering.

De meditatie is verdeeld in twee delen, met afsluitend een vraag en dan muziek.

1.

Ook onder de generatie van studenten leeft een grote behoefte aan betekenis en zin. Maar het is niet zo gemakkelijk om die te vinden. Wat je in de samenleving succesvol maakt, een goede opleiding en carrière, geeft lang niet altijd echt persoonlijk voldoening. Bovendien is de wereld zeer complex geworden. Klimaatverandering, sociale ongelijkheid en racisme, de pandemie. Hoe kun je die ontwikkelingen op wereldschaal in perspectief zien, en je er toch zinvol toe verhouden?

Er is natuurlijk verbinding tussen onze persoonlijke leefstijl en klimaatproblematiek, of het lot van arbeiders in sweatshops en mijn bestelling via Amazon. Wie zich erin verdiept gaat de grote thema's op de schaal van het dagelijks leven herkennen. Discriminatie bijvoorbeeld gebeurt onder onze ogen, zoals een Chinese studente vertelde: toen ze in februari een mondkapje droeg voelde ze de afkeurende blikken.. Ons gedrag – in de supermarkt, bij de opleiding of online – heeft invloed op anderen, ook als we die niet kennen.

Maar tegelijk is de persoonlijke invloed beperkt. Je kunt uiteraard niet alles. Als een bijdrage niet meer is dan een druppel op een gloeiende plaat, hoe vermijd je dan cynisme of gelatenheid? Bovendien heb je zelf ook nodig om goed te leven. Waar richt je je op? Hoe houd je het vol? Welke geestkracht helpt je om binnen je eigen mogelijkheden betekenisvol te leven?

Verandering begint op kleine schaal. Er zijn groepjes jongeren die concreet werken aan een circulaire economie of aan opvang voor uitvallende vmbo-ers. In de christelijke traditie is verandering vaak begonnen bij kleine gemeenschapjes van mensen. Bijvoorbeeld de monniken die grote delen van Noord-Nederland inpolderden. Of de gemeenschappen van de Bekenkende Kirche in nazi-Duitsland. Verandering begint klein: in mensen die het geloof hebben om hun energie te steken in wat werkelijk verandering vraagt. Het hart van de christelijke traditie heeft altijd geklopt in zulke kleine gemeenschappen waar spiritualiteit en handelen samengaan.

Hoe kunnen dit soort gemeenschappen krachtig worden? In studentenpastoraat leggen we daarvoor bouwstenen. Bijvoorbeeld met bestuursleden van een vrijwilligersstichting, die onderling een zeer verschillende afkomst hadden. Ze waren opgevoed in Hollandse, Turkse en Armeense gezinnen, en met orthodox-christelijk, moslim en atheïstische overtuiging. Ze vertelden elkaar hun inspiratiebronnen.

Een studente opgegroeid op de Bible belt zei: 'Mijn moeder was open naar de christelijke burens links én de niet-christelijke burens rechts. Zo wil ik ook open zijn voor anderen.' Een jongen heeft weinig band met zijn hardwerkende ouders, maar wordt geïnspireerd door het rechtvaardigheidsgevoel van zijn opa, die, ondanks dat zij in zijn familie gewend zijn om hun innerlijk te verbergen, hem werkelijk (door)ziet. En een derde studente vertelt dat haar vader – ondanks de Turkse patriarchale cultuur – met haar moeder mee is verhuisd, omdat zij bij haar vaders familie niet kon aarden. Haar ouders leefden haar voor 'er te zijn voor wie dat nodig hebben'. Een vierde studente vertelt over de slechte band met haar ouders, en dat zij atheïstisch is opgevoed, maar het daar nooit erg mee eens is geweest, omdat het niet voldoende recht doet aan hoe zij het leven ervaart. Ze zijn geraakt door elkaars verhalen en gaan elkaar vragen stellen.

Aan het eind evalueren ze: 'Het voorgaande bestuur vormde aparte eilandjes met ieder zijn eigen taak. Wij zijn meer een groep. We kennen nu elkaars persoonlijke inbreng en waarom we betrokken hierbij zijn.' De studentbestuurders zijn niet gewend om over deze persoonlijke onderwerpen met elkaar te spreken. Ze zijn gewend om vanuit hun hoofd aan hun taak te werken. Hoe dat hun hart en ziel raakt delen ze niet.

Maar in onze levensloop doen we – vaak onbewust of verzwegen – inspiratie op. Soms door wat we hebben ontvangen, soms door wat ontbrak. Het verhaal van de een roept vaak bij ander de vraag op: en wat heb ik eigenlijk meegekregen van mijn ouders, of wat heb ik misschien gemist? De vragen ontlokken antwoorden op een betekenislaag van ons bestaan: wie verlang ik zijn? Wat wil ik anders doen? Waar buig ik voor? Wat is mij heilig?

Het gaat mij om wat er in zo'n groep mensen verandert.

Terwijl zij elkaar eerst zien als bestuursleden met wie ze samen een taak delen, gaat langzamerhand hun persoonlijke inspiratie elkaar versterken. Het verlangen van de een roept iets nieuws wakker in het bewustzijn van de ander. De inspiratiebronnen van de ander bevragen mij: wat zijn mijn bronnen? Heb ik daartoe toegang? En stromen ze in mijn dagelijks leven?

De antwoorden *resoneren*, er ontstaat een trilling in het contact. Daarmee ontlocken ze eenzelfde resonans bij de andere studenten. Resonantie vind je bijvoorbeeld in de muziek: als de trilling van een snaar weerklinkt in de klankkast wordt het geluid sterker, voller. Door te leren spreken over bronnen van inspiratie maakt de groep zich een ander *trillingsniveau* eigen. De taken waar ze voor staan krijgen samenhang, omdat ze zijn ingebed in een gedeelde inspiratie.

Zonder resonantie is het bestaan stom, stil, zegt de socioloog Hartmut Rosa. Groepen waar deze trilling door mensen heen gaat kunnen een heilige plek zijn. Trilling doet mensen 'leven'.

Vraag: Welke mensen of gebeurtenissen zijn voor jou bronnen van inspiratie, van resonantie geworden?

2.

De bouwers van de toren van Babel begrepen niet langer waaraan een ander aan het bouwen was en haakten gefrustreerd af. Wij hebben allemaal onze eigen levensloop en achtergrond. Te veel mensen worden gediscrimineerd, bewust of onbewust. Verschillen maken begrip en elkaar echt zien lastig. Babel. Genesis noemt God als oorzaak van de spraakverwarring om de hoogmoed van mensen in te perken. Misschien kun je ook zeggen: teveel streven naar eigen macht en eigenbelang loopt uit op conflict. Wie niet meer in staat is om een ander te bereiken, maakt resonantie onmogelijk.

De Korintiërs hadden, evengoed als wij, te maken met allerlei machten en machthebbers, die hun leven bepaalden. Heel concreet schrijft Paulus aan de slaven die weinig perspectief hebben op betere leefomstandigheden, aan de ambachtslieden en aan een paar welgestelden in de stad. Iedereen is onderhorig aan de wetten van het centrale regime: een samenleving gedomineerd door geweld en een tweedeling tussen Romeinse burgers en anderen.

Toch ziet hij in de steden die hij bezoekt mogelijkheid voor gemeenschapjes waar een ander geluid klinkt. Gemeenschapjes die op een andere *spirit* berusten. Namelijk dat je mens wordt als onderdeel van een groter geheel. Hij schetst ze met het beeld van muziek: instrumenten klinken vals, als ze niet zijn gestemd. Zoals mensen vals worden, als ze niet zuiver zijn afgestemd. Hoe talentvol, hoeveel kennis ook. Pas vanuit liefde kunnen mensen op elkaar afgestemd zijn. Oog in oog.

De dynamiek en inspiratie in de groep studenten doet denken aan hoe Paulus over de Geest spreekt. Ze gaan elkaar verstaan doordat ze elkaars wortels, breuken in het leven en inspiratie begrijpen. Het is het tegendeel van Babel. De wazige spiegel die staat voor het onbegrip dat vaak bestaat over elkaars handelen of intenties, en dat voortkomt uit de totaal verschillende achtergronden (Bible belt, Armenië, Turkije), wordt voor een moment schoongewreven. Oog in oog, zie je wie de ander in wezen is. Je begrijpt het goede waardoor de ander is geraakt en waar die naar leeft. Elkaar in de ziel zien.

Via de ander leren we daarom ook meer zien van wat heilig is. Wij hebben elkaar nodig om meer van het goede te gaan verstaan. Als we kunnen delen en begrijpen vanuit welke diepe drijfveren we leven worden onze onderlinge verschillen vruchtbaar. Elke persoon is zinvol als de unieke gave in het teken staat van het geheel. Elk lichaamsdeel komt tot zijn recht als deel van het hele lichaam. Waar de verscheidenheid volgens Babel het lot van mensen is, wordt die in kleine gemeenschappen juist tot bouwsteen.

Het is de kunst om kleine gemeenschappen te vormen waar spiritualiteit en handelen samen gaan. Vanuit het besef dat je bent ingebed blijkt je leven van meet af aan zinvol.

Vraag: Met wie deel je je inspiratiebronnen in je dagelijks leven? Van wie zou je willen leren wat voor diegene heilig is?

Ekklesia Leiden
Rapenburg 100
2311GA Leiden
www.ekklesialeiden.nl
info@ekklesialeiden.nl